

לקט אמרות חז"ל
רעיונות, עובדות
והנהגות מגדולי
ישראל,
על מדות טובות
שמביאות לאהבת
הזולת הנלמדות
מפרשת השבוע

ליקוט ועריכה: יצחק בן אהרן
כל הזכויות שמורות למכון אהבת אמת
אסור להעתיק, לצלם ולהדפיס בלי רשות בכתב

איש לרעהו

מכון אהבת אמת – המרכז להעמקת ערכי אהבת הזולת

ע"ש ר' עבי יהודה דומוביץ ז"ל – רח' אבן עזרא 2 ירושלים 9242402
טל: 02-5671812-02 פקס: 077-7671812 דוא"ל: paypal: ahavemet@012.net.il

שבת קודש י תמוז תשפב: הדלקת נרות: ירושלים: 7:13 תל-אביב: 7:28 חיפה: 7:21 מוצאי שבת: ירושלים: 8:30 תל-אביב: 8:32 חיפה: 8:34 ר"ת: 9:05

פרשת בלק

כבוד הזולת

לשמור כבודו של כל אדם באשר הוא !

נלמד מהפסוק: "ויפתח ה' את פי האתון... ואותה החייתי" (פרק כב-כה, לג)

וכתב רש"י (מהמדרש): ועתה מפני שדיברה והוכיחתך ולא יכלת לעמוד בתוכחתה כמו שכתב "ויאמר לא" הרגתיה! שלא יאמרו זו היא שסילקה את בלעם בתוכחתה ולא יכול להשיב, שחס המקום על כבוד הבריות.

מענה עלינו ללמוד ק"ו בעצמנו: אם כך חס הקב"ה על כבודו של הרשע, ק"ו שיש לחוס ולחוש על כבודו של כל יהודי, ועל אחת כמה וכמה שיש לשמור על כבודם של לומדי התורה, מקיימי התורה ועובדי ה', שבזכותם העולם קיים.

ולכאורה: הרי אין מדובר כאן על כבודו של בלעם שמתבזה מזולתו, אלא מדיבורה של האתון שלא כדרך הטבע, וא"כ מה לו לבלעם להתבזות מכך שזו הטפשה שבבהמה, הרי כל בר דעת רואה ומבין כי כח שמימי מדבר מתוך גרונה?

אלא בהכרח לומדים מכאן, שעכ"פ מכיון שנעשה הדבר באמצעות האתון, שבלעם עצמו החשיבה עד כי התלונן אליה בטענה מוזרה על "שהתעללת בי"... לפיכך באותו יחס שמחשיב את אתונו, כך מחשיב לו הכתוב את בזיונו ממנה, וחס הקב"ה על כבודו.

אירע מעשה בתלמיד חכם שבנה בית הכנסת והדבר היה למורת רוחם של אנשים מעדה מסויימת. מה עשו הללו? ביישוהו ברבים וניפצו את כל אשר בנה. הדבר אירע בזמנו של כ"ק האדמו"ר רבי חיים מצאנז זצ"ל. כשנודע לו, שלח להם איגרת ובה דברי תוכחה נוקבים על המעשה הנפשע שעשו (הובא בשו"ת דברי חיים סימן יז) וכך כתב להם:

"יהודים! איך מלאה לבכם לבזות את הקב"ה, הרי ידוע שאין לו להקב"ה בעולמו אלא ד' אמות של הלכה בלבד, וזה שבונה בית מדרש שלומדים בו הלכה נמצא שבונה בית להקב"ה ואיך יהין אדם להרים ידו לנתוץ בית ולהכות ולבזות הבונים, וכי ינקה העושה זאת? ואם כי יאריך אפו אבל הרי סוף סוף לא ייצא נקי מי שסתר את הבית. ואפילו אם הלומד תורה רשע, תורתו לא נמאסת.

וראיה לכך מהמעשה שאירע לרבינו הקדוש בגמרא (חגיגה טו): בתו של "אחר" באה לרבינו הקדוש ואמרה לו "רבי פרנסני". שאל אותה: "בת מי את?" אמרה לו "בתו של אחר אני". אמר לה: וכי עדיין יש מזרעו בעולם? והרי כתוב: "לא נין לו ולא נכד בעמו ואין שריד במגוריו!" אמרה לו: זכור לתורתו ואל תזכור מעשיו. מיד ירדה אש וסכסכה ספסלו של רבינו הקדוש...

"והנה ידוע שמעשיו של "אחר" היו בתכלית הרע כמובאר בגמרא, ועם כל זה הקפיד הקב"ה על בזיונו של אותו רשע. מכל שכן הרב, שהוא ירא ה' ועוסק בתורה בשקידה ומשכיל בחכמה ומקפיד על בזיונו. ולכן אתפלא איך הרעותם מעשיכם לבזות איש אשר נקרא שמו של הקב"ה עליו..."

שמירת כבודו של ילד...

הנהגה טמירה היתה לו לכ"ק האדמו"ר רבי אהרן מבעלזא זצ"ל שלא נתן יד לילדים פחות מגיל בר מצוה אלא רק כשידו עטופה בבגד.

באחד ממוצאי השבתות כשהציבור עבר לתת יד לשלום ולהפרד מהרבי, עבר בין הבאים נער שכובע לראשו וחליפה לגופו והיה נראה כ'בר-מצוה', ואולם כשעבר לפני הרבי, עטף הרבי ידו במגבת והושיטה לו.

הבין מזה הגבאי שהילד לפני בר מצוה ומה שלובש כובע וחליפה הוא כדי להטעות את הרבי, הוא החל לצעוק עליו: "שייגך החוצה!" הרבי נחרד מאד לשמע הצעקה, הוא ציוה לגבאי שיקרא לילד ויבקש ממנו מחילה ויאמר לו הילד שלוש פעמים "אני מוחל". מיהר הגבאי לקרוא לילד וביקש ממנו מחילה. ואכן הילד אמר בפה מלא שלוש פעמים לגבאי "אני מוחל, אני מוחל, אני מוחל".

ביקשו האנשים להמשיך לעבור אצל הרבי, אך הרבי אמר לגבאי שהוא אינו רגוע מכך שביישו את הילד בחינם. וציווהו: "קרא לילד רצוני לברכו". הילד הגיע שוב והרבי האציל עליו מברכתו. חלפו רגעים ספורים ושוב הרבי אינו רגוע. הוא ציוה לגבאי: "רוץ אחרי הילד ותביאו לכאן!" הילד חזר, והרבי אמר לו שהוא רוצה לפייסו בדבר מיוחד: הילד יוכל לכתוב 'קוויטל' ובו יזכיר את כל מי שהוא חפץ שהרבי יתפלל עליו.

הילד המאושר כתב 'קוויטל' והגישו לרבי והלך. אלא שהרבי עדיין לא נחה דעתו הוא פנה לגבאי בצער: "אינני רגוע, וכי מפני שאני מחמיר שלא ללחוץ יד לילד שאינו 'בר מצוה', יעליבו ילד בתוך ביתי?! לך קרא את הילד שוב!".

החזיר הגבאי את הילד בפעם הרביעית. הרבי לחץ את ידו ללא מגבת, וברך אותו בברכות רבות. רק אז אמר "כעת אני כבר רגוע".

הלמות עמלים - ח"ב

לדון וללמוד זכות על כל אדם מישראל!

נלמד, בדרך דרש ורמז, מהפסוק: "לא הביט און ביעקב ולא ראה עמל בישראל ה' אלוקיו עמו" ... (פרק כג-בא)

ופירש כ"ק האדמו"ר, גאב"ד אונגוואר הגאון רבי מנשה קליין זצ"ל (בספרו משנה הלכות מ"מ עה"ת) את הפסוק כך: "לא הביט און ביעקב" ... כלומר: אדם שלא רואה כל עוול וחסרון בעם ישראל. אינו מביט על עוונם וחובותם, אלא מלמד עליהם רק זכות. רואה הוא רק את מעלתם. אדם כזה יזכה ש"ה" אלוקיו יהיה עמו" - שהשכינה תהא מתייחדת עמו, "ותרועת מלך בו" - שהקב"ה נעשה לו כ"רע"

חז"ל הפליגו בגודל מעלת המלמד זכות על ישראל כמובא בגמרא (וימא עז): על גבריאל שלימד זכות ואמר "אם יהיו כל חכמי אומות העולם בכלי מאזנים, ודניאל איש חמודות בכף שניה, לא נמצא מכריע את כולם?" ועל זה אמר הקב"ה: מי הוא זה שמלמד זכות על בני, ואמרו לפניו זה גבריאל, על כן החזירו לפניו, עיי"ש.

וכן גדעון נתמנה להיות שופט בישראל בגלל שלימד זכות על כלל ישראל כמו שנאמר "ויפן אליו ה' ויאמר לך בכחד זה והושעת את ישראל מכף מדין הלא שלחתיך" (שופטים ו-יד) ופירש רש"י: בכח הזכות הוא שלימדת סנגוריה על בני.

בתורתו של כ"ק האדמו"ר מהרי"ד מבעלז זצ"ל (פרשת אחרי) מובא בשם אבי המהר"י זצ"ל, שהקב"ה מינה את חנוך שיהיה מלאך מליץ טוב על ישראל. ומפני מה עשה הקב"ה מלאך שימליץ על ישראל דוקא בשר ודם, הלא היה יכול למנות על כך אחד ממלאכי מעלה?

אלא הטעם הוא, כי מלאך אשר נברא מלכתחילה מלאך, אינו יכול להמליץ טוב על ישראל, כי אינו מבין ואינו יודע את יצר לב האדם ואת הנסיונות שהאדם צריך להתנסות בהם ברצותו לעבוד את השי"ת אבל מלאך שהיה קודם בשר ודם מכיר ויודע כל זאת ויכול להמליץ טוב על ישראל,

הגרא"א דסלר זצ"ל כותב בספרו (מכתב מאליהו - ח"ב) כי פעמים עלול אדם ליפול ולהפסיד בדין בראש השנה, רח"ל. הוא אף אינו יכול לעלות בדעתו על מה ולמה, ובאמת על האדם לדעת כי יתכנו להיות בו חסרונות סמויים שבכוחם למנוע ממנו רחמים. מביא הרב דסלר את הדוגמאות לכך:

שנינו: "אל תדון את חברך עד שתגיע למקומו" (אבות ב-ד) "מקומו" הינו חלקו עפ"י התמזגות כוחות נפשו, שכלו, מצבו וסביבתו. ומכין שכל אחד שונה בזה לגמרי מחברו, נמצא שלעולם לא יוכל להגיע "למקומו" של חברו ולדון אותו. רק הקב"ה הרואה ללבב והוא מקומו של עולם וכל התמזגות החלקים בידו, הוא הדין. ואילו האדם - ואפילו משה רבינו ע"ה - יראה לעיניו.

"היושב על כסא דין" על אחרים - מסיק הרב דסלר - "ישבו בשמים על כסא דין עליו, וא"א לו בשום אופן לזכות לרחמים. לזאת יוכל לזכות רק אם הוא נוהג לדון אחרים לכף זכות, כי אז ידונו אותו לכף זכות. מי שלא תיקן חסרון זה עלול ליפול בראש השנה ולא יידע על מה ולמה".

ללמד זכות על כולם...

כאשר היה הצדיק רבי יעקב מוצפי זצ"ל שומע מספרים על איש פלוני שהנהגתו או דיבורו אינם עפ"י התורה, היה מחפש עליו זכות ומפרש את דבריו ואומר:

אולי לא התכוון לכך ואולי כוונתו היתה אחרת, ואולי לא שמעת היטב ולא הבנת טוב. וכך מעולם לא ראה רע על שום אדם.

והעיד עליו הגאון רבי מרדכי אליהו זצ"ל: תמיד היה רבי יעקב מוצפי מלמד זכות על כולם. ואמר לי כי פעמים מתקשה בזה, אך כשנזכר שזו מצוה דאורייתא "בצדק תשפוט עמיתך", היה מוצא תמיד צד לדון לכף זכות.

ארי עלה מבבל

"החסד הגדול שאתה עושה..."

כ"ק האדמו"ר משינאווא - רבי יחזקאל הברשטאם זצ"ל שהה פעם במרחצאת קרעניץ והתארח בבית הארחה שם. כשפנה לנסוע לביתו ניגש אל בעל האכסניה וברכו בחוס: "בזכות החסד הנפלא שלך, שאתה מארח יהודים, מאכיל ומשקה אותם, יעזור לך השי"ת ויברכך בהצלחה".

התשומם האכסנאי: "רבי, וכי חסד הוא זה, והלא אני נוטל ממון עבור האוכל והלינה! וכי מגיע לי ברכה עבור זה!?"

השיב לו הרבי: "אתה מעניק ליהודים קורת גג ללינה ומגיש להם אוכל ומשקה - חסד עצום הוא, לאין שיעור! ומה שאתה נוטל מהם כסף, הרי זה כדי שתוכל להמשיך ולעסוק במעשה חסד. שאם לא כן, הרי תפשוט חלילה את הרגל! אבל העיקר הוא החסד הגדול שאתה עושה..."

רבינו הק' משינאווא

שמירה מעין הרע

לא להביט לתוך ביתו וחצרו של חברו, מחשש הזק עין הרע!

נלמד מהפסוק: "וישא בלעם את עיניו ויראת את ישראל שוכן לשבטיו ותהי עליז" (פרק כד-ב)

וכתב רש"י: ביקש להכניס בהם עין רעה והרי יש לך ג' מדותיו [של בלעם] עין רעה ורוח גבוהה ונפש רחבה (אבות פ"ה) "שוכן לשבטיו" - ראה כל שבט ושבט שוכן לעצמו ואינן מעורבין. ראה שאין פתחיהם מכוונים זה כנגד זה שלא יציץ לתוך אהל חברו.

מפני מה זכו ישראל לכך, שיגן עליהם השי"ת ברחמיו לבל תשלוט בהם עינו הרעה של בלעם? אומרים המפרשים, מפני שפתחיהם לא היו מכוונים זה כנגד זה, ושמרו עצמם לבלתי הסתכל כל אחד בפתחו של חברו, כדי שלא להכניס בו עין הרע, לפיכך זו מדה כנגד מדה, שגם עינו הרעה של בלעם לא תשלוט בהם.

כוחה הרוחני של העין, רב ועצום הוא, ויש בו כדי להשפיע על זולתו לטוב או למוטב כפי שמבאר המהרש"א (ברכות נה): עיי"ש. וידועה דרשת חז"ל (ב"מ קז): "והסיר ה' ממך כל חוליו" (דברים ז) אמר רב זו העין [ופירש רש"י]: דבר שכל החלאים תלוין בו וזו העין, עין רעה [רב לטעמיה, דרב סליק לבי קברי עבד מאי דעבד] = רב לטעמו שהיה הולך לבית הקברות ויודע ללחוש על הקברים ולהבין על כל קבר וקבר באיזו מיתה מת האדם, האם מת כי הגיע זמנו או בעין הרע]. אמר: תשעין ותשעה בעין רעה ואחד בדרך ארץ.

זהירות יתירה...

לאחר אחד משעוריו של הגאון רבי איסר זלמן מלצר זצ"ל בישיבת עץ חיים, ליווהו הרב דוד פרנקל זצ"ל בלכתו לביתו. והנה במקום ללכת בדרך הרגילה הקצרה, דרך שוק מחנה יהודה, הלך בדרך אחרת שהיא ארוכה יותר.

ידע רבי דוד שאצל רבי איסר זלמן אין מקרה. מעשיו וצעדיו מדודים ושקולים במחשבה ובזהירות. נעצר רבי דוד ושאל את רבו מפני מה הוא מאריך את דרכו בשעת הצהרים ביום קיץ לאחר שהרצה את שיעורו בישיבה ובוודאי הוא עייף.

השיב רבי איסר זלמן לתלמידו: כידוע לך בימים אלה עונת האבטיחים בעיצומה, ובדוכני המוכרים שבשוק, ערימות ערימות של אבטיחים גדולים ויפים, והרי גמרא מפורשת היא: אסור לאדם לעמוד בשדה חברו בשעה שהיא עומדת בקמותיה (ב"ב ב:). והטעם, מפני שעלול חלילה לתת עין הרע בהסתכלותו.

חזר התלמיד וטען: והרי בעלי הדוכנים הם שהוציאו את מרכולתם במיוחד על מנת שהעוברים יראו את אשר יש להם למכור; והשיב: אכן כדברך כן הוא, אבל אני הרי אינני עובר במקום זה על מנת לקנות..."

בדרך עץ החיים

”מציאות קיימת שעין הרע מזיק...”

נכנס אדם לביתו של הגר”י קניבסקי-הסטייפלער זצ”ל ושאל: זה לא מכבר נכנסו הוא ומשפחתו לגור בדירתם החדשה, והנה אשתו שמה לב לכך שבכל פעם שהשכנה רואה את ילדיהם ומתפעלת מהם, הם חוזרים הביתה עם כאבי ראש וסחרחורות. היא מטילה בהם עין הרע. האם לעבור דירה?!

הגאון רבי אברהם הורביץ זצ”ל שלמד אז עם הסטייפלער, חייד למשמע השאלה ואמר: ”בשביל זה לעבור דירה?!” הבחין הסטייפלער בחיוכו ואמר בהקפדה: ”אם הגמרא קובעת שעין הרע מזיק, הרי זו מציאות קיימת ואין לזלזל בה!”

שאל רבי אברהם: הרי חז”ל אמרו (פסחים קי.) ”מי שאינו מקפיד אין מקפידו עמו!” והשיב הסטייפלער: ”לא אמרו כן לגבי עין הרע!”

והגדת

ואכן רב לשיטתו השיב כיוצא בזה על שאלת הגמרא (סנהדרין צג.): ורבנן [=חנניה מישאל ועזריה] להיכא אזלו? [=להיכן נעלמו אחרי שניצלו מהכבשן, שלא הוזכרו שוב בפסוקים] אמר רב: בעין הרע מתו [ופירש רש”י: שהיו מסתכלים בהם על שהיו תמהין בהם].

וביאר רבינו יוסף חיים מבגדד זצ”ל (בספרו **בן יהודע**) מדוע נקרא עין הרע ”כל חולי”? משום שמשונה מכל החולאים שהם לגוף, שכן עין הרע מזיק גם לנפש. וכדמצינו במדרש תנחומא לענין לוחות הראשונות שניתנו בפרהסייה נשברו מחמת עין הרע שהטילו אומות העולם. עוד טעם כתב, מהו ”כל חולי”, שמכל אדם עלול להופיע הנזק הזה של עין הרע אפילו מקרובים.

כאשר מקנא אדם בחברו ומביט בו בעין רעה, עלול להזיקו. שאל **הגרא”א דסלר** זצ”ל (בספרו **מכתב מאליהו ח”ד**): במה אשם חברו שמדת הדין פוגעת בו?

וביאר הרב דסלר: יתכן שהוא נתבע במדת הדין מפני שהוא גרם, במדה מסויימת, שהראשון יקנא בו. הרי בדוק ומנוסה הוא שמי שאינו חי בעד עצמו כלל והוא בכל עניינו בבחינת ”נותן” ולא ”נוטל”, איש כזה אינו מעורר קינאה כלל.

חובת מחאה

לצאת ידי חובת מחאה...

סיפר הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ”ל: פעם התפללתי בבית הכנסת שבשכונת מונטיפיורי בתל אביב במנין של רב השכונה, הגאון רבי אריה לייב רביץ זצ”ל. בשעת התפילה וקריאת התורה היו אחדים מהמתפללים שדיברו.

לאחר התפלה עלה רבי אריה לייב על בימת בית הכנסת ונשא דברי תוכחה ומחאה בחומר האיסור לדבר בשעת התפלה וקריאת התורה ובתוך דבריו סיפר:

פעם נקלע **החפץ חיים** לבית הכנסת מסויים להתפלל בו, ונוכח לראות שצביבור המתפללים מדבר באמצע התפלה, כמובן שהם לא הכירו מי שוכן כעת בתוכם והמשיכו לפטפט מבלי שיהיה מי שימחה.

עלה הח”ח לומר דברי תוכחה ומוסר וכה אמר: כשאבוא לעולם האמת ישאלו אותי: איך זה שבנוכחותך דיברו באמצע התפלה בבית הכנסת ולא מחית? על כן הנני מודיע לכם, שאוכל לומר בבית דין של מעלה, שהזהרתי ומחיתי בכם על עון חמור זה, ובכך אצא שם נקי מחובת האחריות למעשיכם!”

למחות על חילול שבת...

פעם בשבת קודש, הלך **החזון איש** עם גיסו הגאון רבי שמאל גרינמן זצ”ל באחד הרחובות בוילנא. והנה הם רואים חנות של יהודי פתוחה בשבת. נכנסו לתוכה למחות על חילול שבת.

הרים החזון איש את קולו על בעל החנות והכה באגרופו על השולחן, והיה נראה ככועס מאד. ואולם מיד כאשר הם יצאו מהחנות חייד החזון איש בנחת כאילו לא אירע דבר שהכעיסו והסעיר את רוחו רק דקה קודם לכן. [ולמדנו שגם כעס המחאה צריך להיות בשליטה של כעס הפנים ולא כעס הלב]. הוסיף החזון איש והצהיר חגיגית כי הלה שוב לא יפתח את החנות בשבת.

ואגב: מעשה בחתן שפגש את החזון איש וביקש ממנו שיברכו שיזמן לו ה’ דירה בבית שאין בו מחללי שבת. אמר לו החזון איש: ”עד שאתה מבקש על עצמך, תתפלל לה’ ששום יהודי לא יחלל שבת!”

מעשה איש

להוכיח ולמחות בזולת [בדרכי נועם] כאשר סר מן הדרך הטובה!

נלמד מהפסוק: קח את כל ראשי העם והוקע אותם לה’ נגד השמש” (פרק כה-ד)

ודרשו חז”ל: ראשי העם תלה על שלא מיחו בבני אדם המיוחדין כשמש (תנחומא). והספורנו פירש: נגד השמש – שיראו העם [שמענישים את החוטאים] ולא ימחו. ובזה יכוּפּר להם עוונם על שלא מיחו בפושעים. מדה כנגד מדה. וכן בפסוק לקמן ”ויכפר על בני ישראל” (כד-יג) כתב הספורנו: כשעשה זאת [פנחס] לעיני כולם כדי שיכופר להם על שלא מיחו בפושעים, לכן הוא ראוי לכהונת עולם אשר בה יכפר בעדם.

ידועים דברי חז”ל (שבת נד:) שכל מי שבידו למחות באנשי ביתו או באנשי עירו ואינו מוחה נתפס בעוונם, וכתב **המאירי** (שם נה.): אעפ”י שהגדול ראוי למחות ביותר, מ”מ אף הקטנים ממנו הואיל ובידם למחות, נענשים, אף שהגדול נענש יותר.

ומבוא בגמרא (ע”ז יח.) על רבי חנינא בן תרדיון שנתפס ע”י המלכות על כך שעסק בתורה וגזרו עליו שריפה ועל אשתו הריגה ומבארת הגמרא שם על מה ולמה נענש. עיי”ש. ועל מה שגזרו על אשתו הריגה מבארת הגמרא משום שלא מיחתה בו על מה שעבר בפרהסיא (ושהגה ה’ באותיותיו).

והקשה החתם סופר: היאך אפשר לומר שאשתו נענשה משום שלא מחתה בו, וכי יש בידה למחות בבעלה? וכי היא יודעת בהלכה זו יותר ממנו? ואף אם תמחה, כלום ישמע לה הרי הוא סובר שמותר!

וביאר החת”ס שהתביעה עליה לא היתה על כך שלא מחתה בו, אלא על כך שלא מחתה בבתה (שדקדקה בפסיעותיה). ועליה היתה חובת מחאה כי רבי חנינא היה טרוד בתלמודו ולא השגיח ע”ה, ולכך נענשה, רואים מכאן עד כמה חמורה חובת מחאה על מי שבידו למחות ואינה מוחה.

בענין זה כבר הבאנו בעבר לתמוה: ידוע שיש ענין ללמוד זכות על ישראל ולראות תמיד את מעשי הזולת לטובה וללמודם לזכות כנושא דלעיל. וא”כ יש להבין, היאך נקיים בזולת מצוות מחאה ותוכחה, הרי אם לא רואים חובה במעשי הזולת כי דנים אותו לזכות, א”כ על מה ולמה נמחה בו ונוכיחו?

וכתב לנו כ”ק אב”ד אונגוואר, הגאון רבי מנשה קליין זצ”ל לתרץ בכמה אופנים: (א) ה”לימוד זכות, אינו הופך את העבירה להיתר אלא יש לדון אותו כשווג ונמצא שיש כאן גם מקום ל”תוכחה” וגם ל”לימוד זכות”.

(ב) ה”לימוד זכות” בעיקר הוא בינו לעצמו ובינו להקב”ה. אבל ודאי צריך ללמוד ולהוכיחו למען ילך בדרך טובים.

(ג) ע”ז אמרו ”תמה אני אם יש בדור הזה מי שיוודע להוכיח”, שהרי בזמננו, בעוונותינו הרבים, הדור פרוץ מרובה על העומד, וא”כ לא מועילה התוכחה.

ומי כעמך ישראל

בין איש לרעהו – סיפורים בני זמננו

הקטן – גדולא

גודל יותר. הטו אוזנכם לסיפור נוסף, אשר ממחיש כמה מרויחים מהתעטפות במידת הענווה:

הקהל הרב אשר מילא את היכל בית הכנסת, האזין ברקת ובריכוז לדרשתו של הגאון רבי יעקב ניימן זצ"ל.

בתום דבריו הוסיף מילים ספורות לכבודה של תורה ולחשיבותה של החזקתה, וביקש את הושטת ידם של הקהל לביסוסה של ישיבת 'אור ישראל' אותה יסד.

לפתע ניתר ממקומו אחד הנוכחים והחל לגנות את בני הישיבה במבחר הגדרות מהמילון האנטי תורתי של הרחוב דאז. הצבור כולו נעץ בו במחרף עיניים תמהות, אך איש לא העז להגיב. הכל המתינו לתגובתו של רבי יעקב.

- אבל, תגובתו בוששה לבוא.

פני האיש האדימו מכעס, הוא ציפה לקרב... אך רבי יעקב שותק ומחריש.

אט אט פינה אודם הכעס אשר כיסה את פני האיש לסומק של בוששה. רבי יעקב ירד מן הבימה והקהל שב אל ביתו, כשבלב האנשים פנימה משקע עכור ועמוק אשר הותירה אחריה התקרית ה"אלימה"

- - - אך יותר מכל הותירה את רישומה שתיקתו המופלאה של הדרשן...

שעור מוסר מאלף, עם "אמצעי המחשה".

שעור מוסר שקבע את רישומו גם בלבו של אותו מחרף -

לא יצאו ימים מועטים, והנה הגיע אותו איש לבית רבי יעקב בבקשת מחילה והבעת חרטה:

"בעקבות שתיקתו של הרב, נוכחתי בטעותי" - הטעם התנצלותו, והוסיף בשורה בפיו אשר העידה על כנות חרטתו:

"דאגתי לתורם שהתחייב לנדוב סכום כסף הגון לבניין הישיבה!"

כשהחלה הבניה, הצטרף האיש עצמו לפועלים העושים במלאכה, בשתי ידיו סייע בהקמת שתי הקומות שנתרמו.

מסתבר ש'מילה - בסלע, שתיקווא - בתרי קומות"... (דרכי מוסר)

"...זה מכבר - פתח וסיפר הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל - שמעתי מאחד מזקני הדור זכרונו לברכה, סיפור חסידי על אחד מגדולי האדמו"רים זצ"ל שנזדמן לשבות בשבת קודש בכפר נידח. בערב שבת שלח לבדוק סכינו של השוחט המקומי ואח"כ סמך על שחיטתו ואכל משחיטה זו.

"מקורביו התפלאו לראות זאת שסמך על השוחט מבלי להכירו ושאלוהו על כך, ענה להם האדמו"ר שכאשר בדק את הסכין ראה שם הוי"ה על הסכין. דברים אלו התפרסמו והקנו חשיבות לשוחט זה, עד שנבחר להיות שוחט בעיר 'ברוד'.

"לימים הגיע אותו אדמו"ר לשבות בעיר ברוד, אך סירב שם לאכול משחיטתו של השוחט. משנשאל לפרש הדבר, מה נשתנה עכשיו שאינו חפץ לאכול משחיטתו והרי כשהיה דר בכפר קטן מרוחק אכל אצלו? ענה שכאן כשנתמנה לשוחט בעיר הגדולה ברוד כנראה גבה לבו ונפל ממדרגתו וכשבדק סכינו לא נראה שם הוי"ה על הסכין. עד כאן שמעתי מפי החסיד הנ"ל ז"ל".

אמנם - הוסיף רבי מיכל יהודה ואמר - זהו סיפור חסידי ואני אין מוצאי ממשפחת חסידים אולם יש כאן יסוד גדול שמעלת כל יחיד ויחיד היא ענוה והכנעה וכגודל זכיינו במעלות אלו כך גודל קניינו בתורה!

חז"ל אומרים מפני מה זכו בית הלל לקבוע הלכה כמותו, מפני שנוחין ועלובין היו ושונין דבריהם ודברי בית שמאי, ולא עוד אלא שמקדימין דברי בית שמאי לדבריהם (ערובין יג): הזכיייה שזכו בית הלל שהלכה כמותו היה ע"י מידות טובות, ע"י נתינת כבוד איש לרעהו ואי הרגשה כלל כשפגעו בהם, הנהגה של יחס לדעת השני מתוך רצון להבין דבריו ועומק דעתו. צורת לימוד כזה היא הדרך להצלחה! (דרכי החיים)

* * *

שמעתם?

שני צדדים מתווכחים הלכה כמי. כל צד מגייס את כל ההוכחות לטובתו, אך באותה שעה ממש הוא מזכיר גם את הדעה של החולק, ואף מקדים אותה לפני דעתו האישית!

השכל-הישר אומר שמי שיתווכח בצורה כזו, בוודאי יפסיד. אך מה בפועל? הלכה נפסקה דווקא כמותו!

שוב ושוב מוכח שכל שאדם מקטין עצמו - כך הוא רק

היית מעורב בסיפור שקשור לבין אדם לחבירו? שמעת ממקור ראשון?
ספר לנו עכשיו! פקס: 077-7671812 דוא"ל: ahavemet@012.net.il